

5. Ключевский В.О. Письма, дневники, афоризмы, мысли об истории / Ключевский В.О. – М.: Наука, 1968. – 528 с.
6. Авер'янов В.Б. Ще раз про зміст і співвідношення понять «державне управління» і «виконавча влада»: полемічні нотатки / В.Б. Авер'янов // Право України. – № 5, 2004. – С. 113–116.
7. Петков С.В. Кодифікація законодавства про відповідальність – основа адміністративно-правового регулювання діяльності публічної влади в Україні / С.В. Петков // Держава та регіони. Серія: Право, 2009. – № 1. – С. 84–89.
8. Авер'янов В.Б. Значення адміністративних процедур у реформуванні адміністративного права / В.Б. Авер'янов // Часопис Київського університету права, 2009. – № 3. – С. 8–14.
9. Авер'янов В.Б. Людиноцетриська ідеологія як основа реформування українського адміністративного права в умовах інтеграційного процесу / В.Б. Авер'янов // Держава та регіони. Серія: Право, 2010. – № 2. – С. 87–92.
10. Авер'янов В.Б. Реформування українського адміністративного права: необхідність оновлення науково-теоретичних засад / В.Б. Авер'янов // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих вчених. – Сімферополь, 2005. – Спеціальний випуск: у 2-х ч. – Ч.1. – С. 24–30.
11. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / [В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, Ю.П. Битяк та ін.]; за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – С. 43–47.
12. Петков С.В. Громадський порядок: місце й роль місцевої міліції в протидії проступкам проти громадського порядку / С.В. Петков // Право та державне управління, 2010. – № 1. – С. 44–55.
13. Авер'янов В.Б. Конституційно-правовий статус українського уряду: проблеми реалізації / В.Б. Авер'янов // Юридичний журнал. – 2005. – № 4 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://justinian.com.ua/article.php?id=1666>.

УДК 342.553: 352.07

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ МІЖ МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Батанов О.В., д.ю.н., доцент, ст. наук. співробітник

Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

Стаття присвячена комплексному теоретико-прикладному дослідженню взаємовідносин місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Розглянуто актуальні питання сутності й змісту управлінської діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Визначено основні засади взаємовідносин цих органів.

Ключові слова: публічна влада, місцеве управління, місцеві державні адміністрації, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади, місцеве самоврядування, принципи взаємовідносин.

Батанов А.В. ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ МЕСТНЫМИ ОРГАНАМИ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ И ОРГАНАМИ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ: ПРОБЛЕМЫ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ / Институт государства и права им. В.М. Корецкого НАН Украины, Украина

Статья посвящена комплексному теоретико-прикладному исследованию организационно-правовых основ взаимоотношений местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления. Рассмотрены актуальные вопросы сущности и содержания управленческой деятельности местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления. Определены основные принципы взаимоотношений этих органов.

Ключевые слова: публичная власть, местное управление, местные государственные администрации, территориальные подразделения центральных органов исполнительной власти, местное самоуправление, принципы взаимодействия.

Batanov A.V. INTERRELATION BETWEEN LOCAL ORGANS OF EXECUTIVE POWER AND BY ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT: PROBLEMS OF ADMINISTRATIVNO-PRAVOVOY THEORY AND PRACTICE / Institute of the state and right the name of V.M. Korecki of NAN of Ukraine, Ukraine

In the article is dedicated to the complex theoretical-applied research of the regulation of cooperation between local bodies of executive power and bodies of local self-government. The actual problems of the essence and contents of administrative activity of local executive power bodies and local self-government bodies were discussed. The key cooperation principles of these bodies were determined.

Key words: public authorities, local government, territorial subdivisions of central executive power bodies, local self-government, cooperation principles.

Взаємовідносини органів публічної влади та управління на місцевому рівні є важливою умовою розвитку територіальних громад, суспільства і держави. Наступні роки мають відкрити новий етап у розвитку публічної влади в Україні. У результаті реформи органів державної влади і місцевого самоврядування мають сформуватися оновлені вектори взаємовідносин та взаємодії центральних і місцевих інститутів влади. Особливе значення має удосконалення організації органів виконавчої влади на місцевому рівні в контексті розмежування повноважень державного управління і місцевого самоврядування, підвищення ефективності їх діяльності.

Ефективність виконавчої влади в контексті сучасних тенденцій модернізації суспільства та держави розглядається як необхідна умова їх подальшого розвитку. При цьому система виконавчої влади в Україні, всі її рівні мають бути повністю орієнтовані на процеси модернізації в різних сферах життя суспільства. Саме тут набуває особливої актуальності формування налагодженого й ефективного механізму взаємовідносин органів виконавчої влади на місцевому рівні та органів місцевого самоврядування, результат дії якого оцінюється відповідно до вирішення найбільш гострих соціальних проблем.

У сучасних умовах зростає значення формування основ організації публічної влади та управління, які відповідають критеріям демократичної соціально-правової держави, що обумовлює необхідність наукового аналізу принципів побудови та діяльності органів публічної влади та управління, виявлення ролі механізму взаємовідносин між ними. Необхідно усунути низку негативних тенденцій, які перманентно виникають у практичній діяльності органів публічної влади в Україні. Складність ситуації виражається в протиріччі між динамічно змінюваними умовами функціонування органів публічної влади і недосконалим механізмом правового регулювання взаємовідносин між органами виконавчої влади на місцевому рівні, особливо в контексті розмежування повноважень державного управління і місцевого самоврядування при вирішенні відносно однорідних завдань.

Концептуальний аналіз проблем розмежування повноважень державного управління і місцевого самоврядування та виявлення ролі ефективного механізму такого розмежування в процесі інституціоналізації системи органів виконавчої влади на місцевому рівні має спиратися на адекватне визначення та використання базових понять та категорій.

Актуальність дослідження системи органів виконавчої влади на місцевому рівні в контексті розмежування повноважень державного управління і місцевого самоврядування обумовлена, з одного боку, широким колом проблемних питань, пов'язаних із формуванням, організацією та функціонуванням системи місцевих органів виконавчої влади, а, з іншого, – відсутністю в сучасній вітчизняній юридичній науці комплексних монографічних досліджень, у яких би комплексно висвітлювалися теоретико-правові, конституційно-правові та адміністративно-правові аспекти вирішення даної проблеми в умовах адміністративної та муніципальної реформи та в рамках яких розглядалися б питання системи органів виконавчої влади на місцевому рівні, принципи, покладені в основу їх діяльності, форми й методи розмежування повноважень державного управління і місцевого самоврядування на муніципальному рівні.

Сьогодні бракує досліджень, у яких би відповідні питання розглядалися з позицій формально-юридичного підходу, що дозволяє змодельовати інституціонально-функціональну модель, у рамках якої логічно поєднувалися б централізовані начала, які є характерними для системи органів виконавчої влади, і тенденції децентралістського типу, властиві місцевому самоврядуванню.

Фундаментальні теоретичні та галузеві розробки проблеми структури і змісту механізму взаємовідносин органів державного управління та місцевого самоврядування, розмежування повноважень між ними, у сучасних умовах мають здійснюватися в комплексній єдності з галузевими та прикладними завданнями, які, у свою чергу, слід вирішувати з врахуванням практичних потреб підвищення ефективності функціонування системи органів виконавчої влади й удосконалення управлінських механізмів, що використовуються ними.

У цілому окремі питання про співвідношення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, принципи, критерії, форми і методи їх взаємовідносин та взаємодії, доволі ґрунтовно висвітлені як у вітчизняній юридичній науці, про що свідчать праці В.І. Борденюка [1], Т.О. Карабін [6], А.Р. Крусян [9], І.І. Литвина [11], А.М. Онупрієнко [14], Ю.С. Торохтія [19], Г.В. Чапали [22] та наукові здобутки російських дослідників, зокрема, В.Ю. Буракова [2], А.А. Воронкова [3], Т.М. Єркіна [4], О.Л. Казанцевої [5], Є.М. Ковешнікова [7], І.А. Косміної [8], А.К. Курбанова [10], С.Г. Наймушиної [12], С.О. Овсяннікова [13], О.М. Поскребишева [15], О.М. Селютіної [16], С.Ф. Соловйова [17], О.О. Сомової [18], О.А. Уварова [20], В.А. Холопова [21] та ін.

Спираючись на висновки, зроблені в результаті досліджень цих та інших науковців, та розглядаючи питання розмежування повноважень державного управління і місцевого самоврядування в Україні, необхідно звернути увагу на низку проблем теоретичного, галузевого та прикладного характеру.

По-перше, це питання категоріально-понятійного апарату. До базових категорій, покладених в основу відповідних досліджень, зокрема, відносяться поняття «співвідношення», «взаємовідносини» та «взаємодія».

На наш погляд, поняття «співвідношення» в контексті аналізу проблем розмежування повноважень державного управління і місцевого самоврядування виконує здебільшого порівняльне значення. Щодо поняття «взаємовідносини», то воно має більш прикладне значення, відображає не тільки взаємні зв'язки між різними суб'єктами, але і розкриває їх незалежність та відособленість. У цьому аспекті відповідне поняття найбільш адекватно відображає відносини між органами державного управління й органами місцевого самоврядування. Тому воно ширше за поняття «взаємодія», яке фіксує процеси впливу різних явищ одне на одного та є таким, що виступає інтегруючим фактором різних частин в єдине ціле [17, 14]. Звідси поняття «взаємодія», яке зокрема використовується в ст.119 Конституції України, є більш коректним для характеристики відносин у системі органів виконавчої влади, а не між цими органами та органами місцевого самоврядування.

По-друге, це питання принципів взаємовідносин між органами державного управління й органами місцевого самоврядування. На наш погляд, чітке визначення системи конституційних принципів взаємовідносин між органами державного управління й органами місцевого самоврядування в питаннях організації та функціонування цих органів є основою впорядкування взаємовідносин та підвищення ефективності їх діяльності. У зв'язку з цим, необхідно розрізняти принципи «взаємовідносин органів» і «принципи їх організації та діяльності». Принципи «взаємовідносин» є похідними від принципів «організації та діяльності». Безумовно, вони органічно пов'язані. Але принципи «взаємовідносин» за своєю специфікою мають як завдання узгоджене здійснення взаємних по відношенню один до одного прав, обов'язків та відповідальності з метою підвищення ефективності управлінської діяльності органів як цілісного процесу здійснення публічної влади на місцевому рівні.

У контексті розмежування повноважень державного управління і місцевого самоврядування та реформування системи органів виконавчої влади на місцевому рівні, необхідно виходити з того, що принципи «взаємовідносин» як керівні начала повинні інтегрувати в себе сутнісні елементи «взаємовідносин»: підпорядкування єдиному правопорядку; врахування статусних особливостей органів, що взаємодіють; методи (прийоми) та способи «взаємовідносин», засновані на субординації, тобто ієрархічному підпорядкуванні (влади-підкоренні), реординації або координації, узгодженні із включенням правила субсидіарності; системність переліку принципів «взаємовідносин», яка б забезпечила системний характер самих «взаємовідносин» на практиці.

Правове регулювання «взаємовідносин» органів державного управління і місцевого самоврядування передбачає поряд із вищезазначеним і юридичне закріплення принципів таких взаємовідносин, зокрема в Конституції, законах «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації», які на сьогодні потребують кардинального оновлення як з точки зору змісту, так і самої філософії закладених у них принципів, у тому числі й «взаємовідносин» органів державного управління і місцевого самоврядування.

Як свідчить аналіз відповідних наукових джерел, усі принципи взаємовідносин між органами державного управління й органами місцевого самоврядування можна поділяти на загальні, що стосуються системи органів публічної влади в цілому, і спеціальні, дія яких розповсюджується лише на відносини між названими суб'єктами. У свою чергу, загальні принципи поділяються на ті, що становлять засади конституційного ладу, і ті, що є похідними від них.

До першої групи загальних принципів віднесені принципи народного та державного суверенітету, найвищої соціальної цінності людини, демократизму, унітаризму, визнання й гарантованості місцевого самоврядування, правової та соціальної держави, верховенства права, законності та гласності, а до другої – принципи професіоналізму (компетентності), економічно та соціально необхідного і достатнього рівня централізації та децентралізації в умовах унітарної держави, ефективність здійснення повноважень, визначення меж делегування повноважень на засадах субсидіарності, раціонального поєднання галузевих та функціональних засад управління, самостійності, рівного доступу громадян до державної і муніципальної служби, поєднання виборності і призначуваності, колегіальності та єдиноначальства, поєднання загальнодержавних і місцевих інтересів тощо.

До спеціальних принципів віднесені принципи правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності (автономії); взаємної підтримки і взаємодопомоги у вирішенні питань загальнодержавного і місцевого значення; доцільності й ефективності взаємовідносин; паритетності взаємовідносин; можливості взаємного делегування повноважень; взаємного контролю за виконанням делегованих повноважень; наукової організації взаємовідносин; багатоманітності форм і методів взаємовідносин; самостійної відповідальності; судового розгляду виникаючих спорів тощо.

Виділяються і інші принципи та їх класифікаційні групи. Так, І.І. Литвин до принципів взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на рівні компетенції відносить: диференціацію предметів ведення місцевих державних адміністрацій, територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування залежно від адміністративно-правової природи цих органів і характеру об'єктів їхнього управління; комбінованість предметів ведення з метою здійснення ефективної управлінської діяльності; фіксованість компетенційної самостійності шляхом законодавчого закріплення різних предметів ведення в компетенції місцевих державних адміністрацій, територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування; узгоджену діяльність і взаємну підтримку; принцип взаємного делегування повноважень; можливість судового врегулювання суперечок та розбіжностей, що виникають у процесі взаємодії [11, с. 12, 15].

По-третє, це питання класифікації форм, методів, моделей взаємовідносин між місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування.

Так, форма взаємовідносин між місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування – це об'єктивно виражений прояв відносин, які виникають при взаємних контактах місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, що відрізняються певними завданнями, порядком і способами здійснення взаємовідносин, а також об'ємом компетенції суб'єктів взаємовідносин.

Розглядаючи різні класифікації форм взаємовідносин місцевого самоврядування і держави, можна виділити вихідні позиції, які знаходяться в їх основі (активність сторін, спрямування відносин, взаємозв'язаність, убудованість або відділеність, децентралізація, деконцентрація, деволуція тощо).

Розгляд основних моделей взаємовідносин між місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування приводить до висновку, що єдиним основним змістом

взаємовідносин є питання – чи засновані ці відносини на підпорядкуванні або на рівному партнерстві? У зв'язку з цим можна розглядати взаємовідносини органів місцевого самоврядування та органи державного управління в рамках моделей «субординаційних відносин», «координаційних відносин» та «реординаційних відносин».

Субординаційні відносини будуються на основі прямого підпорядкування, тому, в умовах становлення інституту місцевого самоврядування (особливо з точки зору взаємовідносин із органами державного управління), до їх нормативно-правової регламентації варто ставитися вкрай обережно, а їх існування має носити вкрай обмежений характер. Адже субординація характеризується тим, що здійснюється між органами, які знаходяться в субординаційних структурних зв'язках, між якими існують управлінські відносини, котрі функціонують на принципі «вертикалізації». Як правило, зміст субординаційних взаємовідносин між місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування складають відносини підзвітності і підконтрольності, які виражаються у відповідних формах контролю.

Іноді виділяється й такий самостійний вид взаємовідносин між місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, як реординація. Найбільш важливою організаційно-правовою формою реординаційної взаємодії є взаємне інформування. Крім цієї форми, реординаційні взаємозв'язки виражаються в конкретних діях органів, які розглядаються, котрі відбиваються в управлінських актах (у широкому сенсі). Пріоритетне значення мають акти, які встановлюють, змінюють, відмінюють правові норми або конкретні правовідносини. На відміну від спільних актів, що приймаються під час координаційної взаємодії, суб'єктом прийняття документів при реординації є один орган (самоврядний або державний). Їх характерною особливістю є те, що вони ураховують не тільки власні, але і «чужі» (державні або місцеві) інтереси, відображають погляди, ініціативні пропозиції депутатів, представників органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій.

Більш прийнятними в умовах становлення місцевого самоврядування є, насамперед, координаційні відносини, які відображають взаємні управлінські впливи, спрямовані на узгодження дій. Основним завданням координаційних взаємовідносин є кооперація управлінських зусиль для більш успішного вирішення спільних завдань. Цей вид взаємовідносин повинен здійснюватися в тих сферах громадського життя, які в рівній мірі важливі для держави в цілому і для територіальних громад зокрема, тобто торкаються загальних інтересів (державних і місцевих). Це – взаємовідносини у вирішенні питань економічного, соціального і культурного розвитку територій, в галузі соціального захисту населення, охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів відповідних територій, а також в галузі забезпечення законності, правопорядку, прав і свобод громадян. Основним завданням координаційних взаємовідносин є узгодження дій для успішного рішення сумісних завдань [9, 12–13].

Варто зазначити й те, що зараз в Україні, як через збереження окремих радянських традицій, так і посилення відповідних централістських тенденцій, переважає агентська модель взаємовідносин місцевих органів публічної влади й управління, хоча окремі приклади поступового переходу до моделі взаємозалежності, а, з часом, – до партнерства, як найбільш ефективної та дієвої, вже існують.

Як правило, взаємовідносини між місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування здійснюється в таких формах: а) інституційних – створення спільних органів (координаційних, консультативних, дорадчих); б) правових – прийняття спільних актів, участь у розробці певних правових актів; в) організаційних – проведення спільних заходів (розширених колегій місцевих державних адміністрацій, розширених засідань президій рад, семінарів, конференцій, «круглих столів», звітів перед громадами, перевірок тощо), участь посадових осіб місцевих державних адміністрацій у засіданнях органів місцевого самоврядування чи депутатів і службовців в органах місцевого самоврядування у роботі місцевих державних адміністрацій; г) інформаційних – обмін інформацією з питань місцевого значення (листування, телефонні переговори, надсилання проектів рішень і копій прийнятих актів, застосування ЗМІ тощо); г) матеріально-фінансових – спільне фінансування проектів регіонального значення, створення спільних підприємств та організацій тощо.

У процесі взаємовідносин між місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування використовується комплекс організаційно-правових методів, серед яких слід відзначити наступні: а) прогнозування (соціально-економічного розвитку територій, факторів негативного впливу на суспільно-політичну й соціально-економічну ситуацію в регіоні); б) планування (бюджетне, організаційне, функціональне тощо); в) координація діяльності (органів в цілому чи їх структурних підрозділів, посадових осіб); г) погодження актів і рішень (досягнення консенсусу чи компромісу); ґ) вироблення спільних рішень (правового чи організаційного характеру); д) контроль за виконанням прийнятих рішень (у тому числі взаємний контроль); е) інформаційне забезпечення (попереднє, поточне, наступне); є) інструктування (за наявності знань чи досвіду, яких нема в контрагента); ж) делегування повноважень; з) матеріально-фінансове забезпечення прийнятих рішень (передача майна чи фінансових коштів); и) робота з кадрами (підготовка, перепідготовка, стажування тощо).

На наше переконання, врахування зазначених концептуальних підходів має суттєве значення в процесі реформування системи органів виконавчої влади на місцевому рівні в контексті розмежування повноважень державного управління і місцевого самоврядування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борденюк В.І. Співвідношення місцевого самоврядування та державного управління: конституційно-правові аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право» / В.І. Борденюк. – К., 2009. – 40 с.
2. Бураков В.Ю. Теоретико-правовые аспекты взаимодействия государственных органов исполнительной власти и местного самоуправления в современной России: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; История правовых учений» / В.Ю. Бураков. – СПб., 2003. – 22 с.
3. Воронков А.А. Взаимодействие органов государственной власти субъектов Российской Федерации и органов местного самоуправления в условиях муниципальной реформы: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. полит. наук: спец. 23.00.02 «Политические институты, этнополитическая конфликтология, национальные и политические процессы и технологии» / А.А. Воронков. – М., 2007. – 25 с.
4. Еркіна Т.Н. Правовое регулирование взаимодействия органов государственной власти Российской Федерации, субъектов РФ и органов местного самоуправления в условиях административной реформы: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституционное право; Муниципальное право» / Т.Н. Еркіна. – М., 2006. – 22 с.
5. Казанцева О.Л. Взаимодействие органов государственной власти субъектов Российской Федерации и органов местного самоуправления в условиях государственно-правовой централизации: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / О.Л. Казанцева. – Барнаул, 2011. – 25 с.
6. Карабін Т.О. Співвідношення повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування: теоретичні і практичні питання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Т.О. Карабін. – К., 2007. – 24 с.
7. Ковешников Е.М. Государство и местное самоуправление в России: Теоретико-правовые основы взаимодействия: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; История правовых учений» / Е.М. Ковешников. – М., 2001. – 48 с.
8. Космина И.А. Конституционно-правовые основы взаимодействия органов местного самоуправления и органов исполнительной власти субъектов Российской Федерации (на примере Санкт-Петербурга): автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституционное право; Муниципальное право» / И.А. Космина. – СПб., 2010. – 24 с.

9. Крусян А.Р. Взаємодія місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право» / А.Р. Крусян. – О., 1999. – 19 с.
10. Курбанов А.К. Взаимодействие федеральных, региональных и муниципальных органов власти в Северо-Кавказском регионе (социологический анализ): автореф. дис. на соискание учен. степени канд. социолог. наук: спец. 22.00.08 «Социология управления» / А.К. Курбанов. – М., 2010. – 22 с.
11. Литвин І.І. Адміністративно-правове регулювання взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І.І. Литвин. – Запоріжжя, 2009. – 19 с.
12. Наймушина С.Г. Конституционно-правовые основы организации и взаимодействия органов государственной власти и местного самоуправления в Российской Федерации: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституционное право; Государственное управление; Административное право; Муниципальное право» / С.Г. Наймушина. – М., 1999. – 23 с.
13. Овсянников С.А. Правовые основы взаимодействия органов местного самоуправления и органов государственной власти Российской Федерации в контексте проведения муниципальной реформы: Конституционно-правовые аспекты: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / С.А. Овсянников. – Саратов, 2007. – 25 с.
14. Онупрієнко А.М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / А.М. Онупрієнко. – Х., 2008. – 20 с.
15. Поскребышев А.Н. Взаимодействие органов государственной власти и органов местного самоуправления в областях – субъектах Российской Федерации: Конституционно-правовые аспекты: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституционное право; Государственное управление; Административное право; Муниципальное право» / А.Н. Поскребышев. – М., 2003. – 26 с.
16. Селютина Е.Н. Взаимодействие органов государственной власти субъектов Российской Федерации и органов местного самоуправления: Правовой и политический аспекты: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. полит. наук: спец. 23.00.02 «Политические институты, этнополитическая конфликтология, национальные и политические процессы и технологии» / Е.Н. Селютина. – Орел, 2003. – 24 с.
17. Соловьев С.Ф. Взаимоотношения местного самоуправления с органами государственной власти на региональном уровне (на материалах Республики Саха (Якутия): автореф. дис. на соискание учен. степени канд. полит. наук: спец. 23.00.02 «Политические институты, процессы и технологии» / С.Ф. Соловьев. – Якутск, 2010. – 25 с.
18. Сомова О.А. Правовые основы взаимодействия органов государственной власти субъектов Российской Федерации и органов местного самоуправления: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституционное право; Муниципальное право» / О.А. Сомова. – Саратов, 2003. – 28 с.
19. Торохтій Ю.З. Правові засади взаємодії місцевих державних адміністрацій та місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право» / Ю.З. Торохтій. – Х., 2005. – 20 с.
20. Уваров А.А. Местное самоуправление в соотношении с государственной властью в Российской Федерации: Проблемы развития и взаимодействия: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / А.А. Уваров. – М., 2002. – 38 с.

21. Холопов В.А. Формирование модели взаимодействия органов государственной и местной власти в условиях муниципальной реформы (на примере Центрального федерального округа): автореф. дис. на соискание учен. степени канд. полит. наук: спец. 23.00.02 «Политические институты, этнополитическая конфликтология, национальные и политические процессы и технологии» / В.А. Холопов. – М., 2007. – 25 с.
22. Чапала Г.В. Місце самоврядування в системі публічної влади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / Г.В. Чапала. – Х., 2004. – 20 с.

УДК 342.922: 347.994 (477)

ОСОБЛИВОСТІ ОСКАРЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ АКТИВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ¹

Бевзенко В.М., д.ю.н., доцент

Херсонський державний університет

Перелічено деякі складнощі, котрі виникають під час здійснення виконавчого провадження. Запропоновано перейняти досвід Німеччини щодо використання поняття «адміністративний акт». Обґрунтовані зміни до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо підвідомчості (юрисдикції) оскарження адміністративних актів державної виконавчої служби.

Ключові слова: оскарження, адміністративний акт, державна виконавча служба, публічна адміністрація, адміністративний суд, господарський суд, Господарський процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України.

Бевзенко В.М. ОСОБЕННОСТИ ОБЖАЛОВАНИЯ АДМИНИСТРАТИВНЫХ АКТОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ СЛУЖБЫ / Херсонский государственный университет, Украина

Перечислены сложности, которые возникают во время осуществления исполнительного производства. Предложено перенять опыт Германии относительно использования понятия «административный акт». Обоснованы изменения к Хозяйственному процессуальному кодексу Украины, Гражданскому процессуальному кодексу Украины, Кодексу административного судопроизводства Украины о подведомственности (юрисдикции) обжалования административных актов Государственной исполнительной службы.

Ключевые слова: обжалование, административный акт, Государственная исполнительная служба, публичная администрация, административный суд, хозяйственный суд, Хозяйственный процессуальный кодекс Украины, Гражданский процессуальный кодекс Украины, Кодекс административного судопроизводства Украины.

Bevzenko V.M. PARTICULAR QUALITIES OF APPEALING ADMINISTRATIVE ACTS OF STATE ENFORCEMENT SERVICE / Kherson state university, Ukraine

The article deals with difficulties arising during the enforcement execution. It is recommended to adopt the German experience in applying the notion «administrative act». Some alterations are offered to make in Economic procedural code of Ukraine, Civil procedural code of Ukraine, Code of administrative judicial procedure of Ukraine. These alterations regard the jurisdiction of appealing administrative acts of State enforcement service.

Key words: appealing, administrative act, State enforcement service, public administration, administration court, economic court, Economic procedural code of Ukraine, Civil procedural code of Ukraine, Code of administrative judicial procedure of Ukraine.

У чинному національному законодавстві (як процесуальному, так і матеріальному) для фізичних і юридичних осіб – учасників публічно-правових відносин передбачено вдосталь механізмів захисту суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів від рішень, дій, бездіяльності державної виконавчої служби. До переліку такого законодавства, поза усяким сумнівом, можна

¹ Деякі положення статті оприлюднено на науково-практичній конференції «Адміністративне судочинство. Окремі проблеми та напрямки їх вирішення», 25 листопада 2011 року, м. Острогож.